

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

'Siyasallaştırılmış' kur hareketi gündemdeki öncelikli yerini korumayı sürdürüyor. 16 Aralık'a kadar öncelikli gündem maddelerini takip etmeyi sürdürüyoruz. Bu hafta kritik önemde verileri ve perşembe günü Avrupa Merkez Bankası toplantısını takip edeceğiz. Moskova ziyareti sonrasında, Başbakan Yıldırım'ın açıklayacağı TL'yi cazip kılacak yeni tedbirleri perşembe günü izlemeyi ihmal etmeyelim.

- 16 Aralık Cuma gününe kadar, kritik önemdeki gündem maddelerini bir bir geride bırakıyoruz. Avusturya'daki cumhurbaşkanlığı seçimlerini AB yanlısı aday kazanırken, İtalya'daki referandumdan çıkan 'hayır' kararı sonrasında, Başbakan Renzi istifa etti ve İtalya'da bu referandum sonucunun ekonomiye yansımaları merak ediliyor. Euro-dolar paritesi İtalya Başbakanı'nın görevden çekilmesiyle ilgili açıklaması sonrasında, 1,0670 dolardan açıldığı sabah, 1,0506'ya kadar düşüp, şu dakikalarda yeniden 1,0685 dolara kadar toparlamış durumda. İtalya'daki referandum sonucunun Avrupa için yeni bir kargaşa tehdidi oluşturmasıyla birlikte traderlar, 20 ayın dibine gerileyen euro/dolar paritesinin 1 seviyesine doğru bir hareketin henüz başlangıcında olabileceğini düşünüyorlar.
- Ekonomistler ve küresel finans piyasaları profesyonelleri arasında, euronun gelecek dokuz ay içerisinde dolar karşısında 1 seviyesine doğru zayıflaması olasılığı, Cuma günü yüzde 45 seviyesinden yüzde 50'nin üzerine tırmanmış durumda. Daha, bir ay önce, opsiyon fiyatlarına göre söz konusu ihtimal sadece yüzde 16 seviyesindeydi. Bloomberg anketine katılan 53 uzmandan dokuzu, euronun 2017 yılının sonuna kadar dolar karşısında 1 seviyesine geleceğini ya da daha fazla değer kaybedeceğini düşünüyor. Deutsche Bank'ın hedefi 95 cent iken, Goldman Sachs Group Inc. 2017 yılı için euro/dolar paritesinde 1 hedefini önemli işlemler arasında sayıyor. **Societe Generale SA ve National Australia Bank Ltd.'ye göre ise, paritenin 1'e 1'e gelmesi Nisan ayına kadar bile gerçekleşebilir.**
- Türkiye cephesinde, 5 Aralık'la başlayan yeni haftanın ilk verisi enflasyon verisi oldu. Açıklanan aylık TÜFE artış oranı, yine ekonomistlerin beklentilerinin altında kaldı. Kasım ayındaki sert kur hareketinin TÜFE'den çok, yurtiçi ÜFE artış oranına yansıdığı gözleniyor. Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) kasımda yüzde 0,52, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) yüzde 2 arttı. Yıllık enflasyon tüketici fiyatlarında yüzde 7, yurt içi üretici fiyatlarında yüzde 6,41 oldu. TÜİK verilerine göre, kasım

ayı itibarıyla 12 aylık ortalamalar dikkate alındığında tüketici fiyatları yüzde 7,79, yurt içi üretici fiyatları yüzde 3,93 artmış durumda. Ekonomistlerin tahminlerinin ortalaması, TÜFE'nin aylık yüzde 0.89 ve yıllık yüzde 7.40 artmasına yönelik bir beklentiye işaret ediyordu. ÜFE'de ise beklenti aylık yüzde 0.95 ve yıllık % 3.90 artış şeklindeydi. Yurtiçi ÜFE'nin kurdaki hareket nedeniyle beklentilerin üzerinde geldiği gözleniyor. TÜFE ekimde 1,44, Yi-ÜFE yüzde 0,84 artış göstermişti. Yıllık enflasyon tüketici fiyatlarında yüzde 7,16, yurt içi üretici fiyatlarında yüzde 2,84 olarak kayıtlara geçmişti. Bu noktada, kur hareketine rağmen, TÜFE'deki gerileme sürüyor. Aralık ayında da TÜFE artış oranından bir tatsız sürpriz beklememek gerekir. Enflasyonda TÜFE verisinin beklenenden iyi gelmesi dahi, dolar-TL kuruna yansımış değil. Bu noktada, dolar kurundaki fiyatlandırmanın ekonomik gerekçelerden iyice uzaklaşmış olarak, 'siyalaşmış' bir fiyatlandırma yaşadığı kanaati akademisyenler ve piyasa profesyonelleri arasında ağırlık kazanıyor.

- Bugünden itibaren, Ekonomi Yönetimi başta olmak üzere, 'döviz'den söz etmek yerine, Türk Lirası'ndan söz edelim. Türk Lirası cinsinden yatırım araçlarını, TL mevduatı, TL katılım hesaplarını, TL tahvilleri, hisse senetlerini cazip kılacak adımlara odaklanalım. Girişimcileri, KOBİ'leri desteklemeye yönelik adımları öne çıkaralım. 'Dövizini bozdur' şeklindeki kampanyalar, sanılanın aksine, vatandaş nezdinde 'iş bizim döviz bozdurmamıza ihtiyaç duyulacak noktaya geldiye' yönünde negatif bir algıyı tetikler; tersine dövizini bozdurmayı düşünen var ise, geri adım attırır. Çözüm, isimlerde, eski tarz tedbirlerde değil, 'bilgi ekonomisi' odaklı yeni bir büyüme modelinde.
- 2 Aralık Cuma günü saat 17'de toplanan Ekonomi Koordinasyon Kurulu'ndan (EKK) ekonomiye can suyu olacak yeni bir paket müjdesi çıktı. Kurulda ele alınan yeni paket hem piyasaya moral verecek hem durgunluğa çare olacak hem de döviz üzerindeki baskıyı azaltacak. Paket ile istihdamın artırılması, TL'ye güç verilmesi, KOBİ'lerin krediye erişiminin kolaylaştırılması, büyük firmaların kur riskinden arındırılması hedefleniyor. Böylece, küresel finansal operasyona karşı yerli ve milli hareket başlatılmış olacak.

YENİDEN BÜYÜME PERSPEKTİFİ

1- İlk olarak istihdam teşviki devreye girecek. Aktif iş gücü programları ve toplum yararına çalışma projeleriyle ilave istihdam üretileceği gibi işçilerini işte tutan işverenlere ücret desteği, sigorta prim avantajı ve ucuz kredi ile imkânı tanınacak.

2- Acil krediye ihtiyaç duyan KOBİ'lere düşük faizli, istihdam artırınlara sıfır faizli kredi kanalı açılacak. Kredi Garanti Fonu ile ekstra teminat verilecek, KOSGEB üzerinden fon aktarılacak.

3- Kurdaki oynaklığı giderme adımları da atılacak. Büyük firmaların döviz borcu yönetimine Merkez Bankası üzerinden katkı sağlanması, yurtdışındaki Türk vatandaşlarına cazip faiz şartları ile Türkiye'de mevduat hesabı açma imkânı sunulması ve gerekirse dövize endeksli iç borçlanma senedi ihracı da düşünülüyor.

4- Piyasalarda iç ve dış siyasi endişelerin giderilmesi de amaçlanıyor. AB ile ilişkilerde öngörülebilirlik, anayasa değişikliğinin getireceği istikrar ve Merkez Bankası bağımsızlığı vurgulanacak.

5- Türkiye ekonomisine yeniden büyüme perspektifi kazandırılacak. Özel sektörün de TL kullanımı özendirilecek. Yastık altındaki döviz ve altınların ekonomiye kazandırılması kampanyasına hız verilecek. Kambiyo karı yazmayı planlayan büyük şirketlere, döviz ihtiyacının gerektiğinde karşılanacağı belirtilerek stoktaki dövizlerini TL'ye dönüştürmeleri önerilecek.

Geniş kapsamlı önlemler

Çok yönlü önlemler getiren paketin şu başlıkları da içermesi bekleniyor:

- * Bankaların kredi verirken çekingen davranmalarına bahane olarak gösterdikleri zimmet maddesi, geçici süreyle esnetilerek özellikle ticari kredilerin önü açılacak.
- * Banka portföylerindeki büyük proje kredilerine karşılık menkul kıymet çıkarılmasına yönelik düzenleme yapılarak, sektörün ilave kredi vermesi teşvik edilecek.
- * KOBİ'lerin kredi kullanımında ücret, komisyon vb yükler ve aracılık maliyetleri azaltılacak.
- * Kredi Garanti Fonu, işletmeler için 17 milyarlık teminat üstlenerek tek haneli maliyetle kredi kullanımına katkı verirken taşınır malların teminata kabul edilmesi yaygınlaştırılacak.
- * İş dünyasının kredi borçlarında vade, teminata iyileşme yapılacak ve bankaların karşılık ayırma şartları geçici süre ile esnetilecek. Kredi yenilememe kararlarının önüne geçilecek.
- * Özelleştirme kapsamındaki şirketlerin Türkiye Varlık Fonu'na devir işlemleri hızlandırılarak yeni yıllarla birlikte kamu varlıkları daha verimli değerlendirilecek.
- * AB'ye tam üyelik hedefi ile imzalanan, Gümrük Birliği sanayi ürünlerinin yanısıra tarım ve hizmetler sektörlerini de kapsayacak şekilde revize edilecek. Ancak AB'nin serbest ticaret anlaşmalarına Türkiye'nin otomatik katılımı da sağlanacak.

- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, daha önce 2 Aralık 2016'da gerçekleştireceğini duyurduğu Türkiye'nin kredi notu gözden geçirme tarihini güncellenen takviminden çıkardı. Moody's'in internet sitesinde yayımladığı "Ülkelerin Kredi Notu Gözden Geçirme Takvimi"nde, Türkiye'ye ilişkin olası değerlendirme tarihine yer verilmedi. Güncellenen takvimde yer alan notta, "Türkiye değerlendirmesi, ülkelerin kredi notu gözden geçirme takviminden 22 Kasım'da çıkarıldı." denildi. Takvimde, Türkiye için bu yıl yeni bir not değerlendirmesi tarihi de bulunmuyor. Kuruluşun bir önceki tahmini kredi notu gözden geçirme takviminde, Türkiye'ye ilişkin değerlendirmenin 2 Aralık Cuma günü yapılacağı duyurulmuştu. Moody's, 23 Eylül'deki değerlendirmesinde, Türkiye'nin kredi notunu "Baa3"ten "Ba1"e indirmiş ve not görünümünü "durağan" olarak belirlemişti. **Bu durumda, 16 Aralık Cuma akşamı dahil, uluslararası derecelendirme kuruluşu Fitch'den de bir değerlendirme gelmez ise, Türkiye bu yılı en az bir 'yatırım yapılabilir ülke' düzeyinde derecelendirme notunu koruyarak tamamlamış olacak.**